

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 20 iulie 2013, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • IULIE 2013 • NR.5 (90)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

1. Președintele Parlamentului de la Chișinău, **Igor Corman**, despre agenda europeană a Legislativului și reformele interne, în perspectiva parafării la Vilnius a Acordului de asociere cu UE.
2. Consilierul președintelui român, **Iulian Chifu**, despre mesajul vizitei lui Traian Băsescu la Chișinău.
3. Analistul politic **Igor Boțan**: integrarea europeană versus integrarea eurasiatică. Argumente pentru parcursul european.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

Consiliul de cooperare Republica Moldova - Uniunea Europeană din 26 iunie a confirmat încheierea negocierilor pe marginea Acordului de asociere și a Acordului de liber schimb cu UE. Parafarea documentului ar urma să aibă loc la reuniunea Parteneriatului Estic de la Vilnius.

La 1 iulie, Croația a devenit a 28-a țară membră a Uniunii Europene.

Iar Lituania a preluat la aceeași dată președinția prin rotație a UE. Pe perioada președinției sale, Lituania va găzdui, pe 28 noiembrie, cel de al treilea summit al Parteneriatului Estic.

În cadrul unei vizite pe care a efectuat-o la Chișinău pe data de 9 iulie, Înalțul Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate, Catherine Ashton, a declarat că Summitul de la Vilnius va fi un prilej de sărbătoare pentru consolidarea relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Oficialul a menționat că "integrarea Republicii Moldova în UE este o perspectivă reală", dar că autoritățile au de muncit pentru eradicarea corupției și creșterea economică.

Pe 11 iulie, la Chișinău, a avut loc cel de-al III-lea Summit al Partidului Popular European al șefilor de stat și de guvern din cadrul Parteneriatului Estic. La summit au venit președintele Georgiei, Mihail Saakașvili, și cel al Armeniei, Serzh Sargsyan. Președintele Partidului Popular European, Wilfried Martens, prezent și el la eveniment, a declarat că "Moldova poate deveni membră UE dacă dorește și pune în aplicare politici adecvate".

Președintele României Traian Băsescu a efectuat la 17 iulie o vizită oficială la Chișinău. Șeful statului român a vorbit despre "maturizarea relațiilor" dintre Republica Moldova și România, și despre un "parteneriat de sânge" care trebuie consolidat prin proiecte concrete cum ar fi gazoductul Iași-Ungheeni, liniile electrice de tensiune înaltă, podurile peste Prut, dar și prin majorarea numărului de burse acordate tinerilor din Republica Moldova.

Igor Corman: Moldova va fi ancorată definitiv în spațiul european doar dacă va fi eficientă în reforme, iar următoarea guvernare va fi pro-europeană

Sursa foto: eilddor.info

■ **Lina Grău:** După depășirea crizei politice din primăvara acestui an și investirea în funcție a unui nou Guvern pro-european, vara politică a fost bogată în evenimente externe. Au avut loc mai multe vizite importante la Chișinău ale unor oficiali europeni de rang înalt și șefi de stat, dar și deplasări ale oficialilor moldoveni la

Bruxelles și în alte capitale europene. Un eveniment important a fost și anunțul privind finalizarea negocierilor pe Acordul de asociere și Acordul de liber schimb dintre Republica Moldova și UE, făcut la reuniunea Consiliului de cooperare Republica Moldova - Uniunea Europeană din 26 iunie. Pe fundalul acestei activități

a relației cu UE, a venit și promisiunea faptului că la summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius Republica Moldova ar putea obține un progres important în parcursul său european și o recomandare privind liberalizarea regimului de vize cu UE.

L-am întrebat pe președintele Parlamentului de la Chișinău, Igor Corman, dacă aceste evoluții marchează o schimbare calitativă pentru Republica Moldova atât în plan extern, cât și pentru evoluțiile din interiorul țării și dacă acestea ar putea însemna o fixare definitivă a Republicii Moldova pe vectorul european.

Igor Corman: În pofida crizei politice și a toate câte s-au întâmplat în Republica Moldova, noi am menținut pe agenda externă dialogul cu Uniunea Europeană. Și asta datorită faptului că au lucrat negociatorii. Negocierile au fost încheiate și acum este vorba de procedurile din cadrul Uniunii Europene, proceduri care iau timp. Deși noi într-adevăr am parcurs calea respectivă într-un ritm mult mai accelerat decât alte țări și acest lucru este constatat de oficialii europeni.

Așteptările noastre de la summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius sunt legate de faptul că vom parafa textul Acordului de asociere. Cu capitolele politice este mult mai simplu, un pic mai complicat este cu Zona de comerț liber, pentru că sunt peste 1000 de pagini, deci este nevoie de ceva mai mult timp pentru procedurile tehnice. Nu contează dacă fiecare pagină va fi parafată sau numai o parte, dar va fi un semnal puternic că Moldova practic a finalizat Acordul, astfel încât anul următor să continue procedurile tehnice și să avem semnarea Acordului de asociere până la sfârșitul anului următor.

Acest scop este unui realist. Dar cu o condiție totuși: să nu se mai întâmple ce s-a întâmplat în Moldova la începutul acestui an, să avem stabilitate politică. În plus, să continuăm realizarea angajamentelor față de UE. Trebuie să continuăm cu reformele, să alimentăm europenii cu semnale pozitive din Moldova. Și aici sunt mai multe domenii unde trebuie să se pună accentul – combaterea corupției, reforma justiției și altele.

În ceea ce privește vizele, noi semnalul pozitiv practic îl avem. Rapoartele de progres sunt bune, mergem bine cu implementarea fazei a doua a Planului de acțiuni cu UE. În

Sursa foto: cpescmd2.blogspot.com

septembrie trebuie să mai vină la Chișinău o misiune de evaluare, ultima, care va mai face un raport de progres. Și la Vilnius noi ne așteptăm ca Comisia Europeană să vină și să spună că Moldova a încheiat faza a doua a Planului de acțiuni. Și în paralel să vină cu o recomandare către Parlamentul European și Consiliul European ca să ia decizia politică privind scoaterea Moldovei din anexa țărilor care au nevoie de viză.

Acum pentru noi este foarte important să nu ne relaxăm după Vilnius. Să nu uităm că Parlamentul European merge în alegeri, începând cu luna mai 2014 deja începe campania electorală. Așa că până în luna mai 2014 trebuie să menținem relațiile și cu grupurile politice din Parlamentul European, și cu președintele Parlamentului European, lucru pe care intenționez să-l fac personal. Astfel încât subiectul Moldovei să fie pe agendă până la alegeri. Trebuie să ne asigurăm că, nu cu rea voință, dar reieșind din agenda foarte complicată cu multe priorități, să nu fie neglijat subiectul Moldovei. Dacă ei intră în alegeri, atunci va dura până se vor crea structurile noului Parlament și există riscul ca procesul să se întindă.

În paralel, trebuie să lucrăm și cu Comisia Europeană, mandatul căreia este valabil până

în noiembrie 2014. Până atunci ar trebui să fie luată o decizie și de Consiliul European – adică trebuie să existe un consens în toate țările membre, iar subiectul este sensibil. Și aici este foarte important rolul și al Guvernului, și al diplomației noastre, dar și dimensiunea parlamentară. Noi trebuie să muncim pentru a promova imaginea țării și de a crea condiții ca până la sfârșitul anului 2014 decizia să fie luată. Deci, ea este realistă, dar este foarte mult de muncit.

Pe dimensiunea parlamentară, pe lângă relațiile cu Parlamentul European, despre care am spus că trebuie să-i acordăm o atenție prioritară imediat după Vilnius și până în mai 2014, trebuie să avem și contacte la toate nivelele – începând cu președinții de Parlament, până la comisii de profil – cu cele mai importante țări membre ale Uniunii Europene. Aici Germania este foarte importantă, Franța este foarte importantă, dar și Olanda, care are anumite sensibilități la subiectul respectiv. Chiar în viitorul apropiat, pe 2 septembrie, va veni președintele Parlamentului suedez în Republica Moldova. Știm că Suedia este țara inițiatore a Parteneriatului Estic. Am invitație și în Polonia și am să merg neapărat și acolo – în cea de a doua țară inițiatore a Parteneriatului Estic. Voi merge neapărat și în Lituania, țara care găzduiește summitul Parteneriatului Estic

din noiembrie. Iar după summit trebuie să activizăm relația noastră cu parlamentele țărilor care dau tonalitatea în cadrul Uniunii Europene.

■ **Lina Grău:** Din punctul Dvs. de vedere este sau nu ireversibil cursul de integrare europeană al Republicii Moldova?

■ **Igor Corman:** Semnarea Acordului de asociere nu înseamnă finalizarea parcursului european al Republicii Moldova, ci mai degrabă începutul lui. Pentru noi este important să semnăm acest Acord fiindcă ancorăm într-un fel Moldova în spațiul european. Și după asta se deschid alte perspective. Va fi nevoie să asigurăm o implementare exemplară a angajamentelor noastre în primul an, după care vom putea depune o cerere de aderare care este examinată vreun an de zile. Și dacă guvernarea este eficientă și proeuropeană aici, la Chișinău, atunci perspectivele sunt foarte bune, vor veni și noi programe cu deschidere față de Moldova, inclusiv și de finanțare. Și astfel vom schimba situația. Și atunci va fi momentul când vom putea spune că am făcut acest proces ireversibil.

Dar ca să-l facem ireversibil, pe lângă semnarea Acordului de asociere, pe lângă regimul liberalizat de vize, este important ca la următoarele alegeri oamenii să voteze partidele proeuropene și o guvernare proeuropeană. Aici este riscul, pentru că impactul Acordului de asociere oamenii nu-l vor simți imediat. La capitolul vizelor, da, oamenii vor simți că ceva s-a schimbat, dar ca să poată călători fără viză ei trebuie să mai aibă și ceva bani în buzunare. Iar aici, după toate nevoile prin care am trecut, am descurajat prin acțiunile noastre nechibzuite oamenii.

Așa că în acest interval de timp de un an și jumătate care ne-a rămas până la următoarele alegeri trebuie să recâștigăm încrederea oamenilor, să-i convingem că suntem pe calea cea bună, că avem rezultate concrete. Și atunci, dacă la următoarele alegeri partidele proeuropene își vor continua opera, atunci eu cred că procesul va deveni cu adevărat ireversibil.

■ **Lina Grău:** Șirul vizitelor externe la Chișinău a continuat – săptămâna aceasta am avut vizita la Chișinău a președintelui României Traian Băsescu, vizită considerată foarte importantă în rândul de opinii publice. Știu

că ați avut o întâlnire cu șeful statului român. Cum vi se pare în prezent natura relației dintre Republica Moldova și România? Această relație a trecut prin faze diferite – de la una glacială în perioada guvernării comuniste, la una caldă dau totuși cu unele rezerve în primii ani ai Alianței pentru Integrare Europeană. Cum vi se pare acum această relație?

■ **Igor Corman:** După întâlnirea cu președintele Traian Băsescu mie mi s-a conturat și mai mult tabloul unor relații normale cu România și eu cred că noi într-adevăr, de ambele părți, începem să ne maturizăm. Așa cum ați spus, a existat o perioadă de gheață, de relații reci, aproape de război chiar, în 2009. Dar chiar și după asta au existat anumite sensibilități, discuții la subiectul Tratatului privind regimul de frontieră și în permanență apărea ideea că ar exista o agendă ascunsă, că nu este total sincer nici mesajul de la București, că există anumite reticențe și aici la Chișinău.

Dar iată că și vizita lui Băsescu și mesajul pe care el l-a transmis nu doar la întâlnirea pe care am avut-o, dar și în public, mie îmi întărește convingerea că se schimbă atitudinea și la București. Vreau să cred că noi într-adevăr am intrat într-o fază nouă, în faza unor relații firești.

Cine dacă nu România trebuie să joace un rol activ când vorbim de sprijinul Republicii Moldova în parcursul european. Așa s-a întâmplat și în alte cazuri: Germania cu Polonia, acum Polonia cu Ucraina, sau Bulgaria vizavi de Macedonia. Deci este un lucru firesc, dacă doriți o datorie morală firească a României să sprijine Republica Moldova.

Și noi trebuie să folosim toate aceste posibilități. Și nu doar pe agenda europeană. Sunt și alte proiecte importante – un proiect strategic al gazoductului Iași-Ungheni, alte proiecte energetice pentru construcția liniilor de înaltă tensiune și a podurilor peste Prut. Prioritățile bilaterale plus agenda europeană ne arată cât de importantă este această relație cu România.

În discuția cu Băsescu eu am abordat subiectul Tratatului privind regimul de frontieră pe care noi l-am ratificat la Chișinău. Și domnul Băsescu ne-a asigurat că va da undă verde ca acest Tratat să iasă din Cotroceni și să meargă spre Parlament unde de asemenea ne așteptăm să fie ratificat. Și astfel noi vom încheia și acest subiect

”cu barbă”, mult politizat în relația noastră bilaterală. Și va fi un exemplu că noi acționăm ca niște europeni și privim în viitor, lăsând să discute istoricii despre trecutul relațiilor noastre.

Parlamentarii, deputații, trebuie să-și aducă valoarea adăugată în tot ceea ce ține de implementarea acestei agende europene. Să vedem unde putem profita de sprijinul colegilor de la București. Dacă vă referiți la Aquis-ul Comunitar, încă acum vreo doi ani Titus Corlățean ni le-a adus în versiunea electronică, tradus în limba română.

Și cred că putem folosi expertiza României și în alte domenii. De multe ori, când vorbim de adoptarea legilor cu relevanță europeană, apelăm la experiența colegilor din țările Baltice, din alte state europene, pe când prin aceleași procese au trecut și colegii din Parlamentul României. Câteva exemple concrete se pot referi la experiența în combaterea corupției, reformarea Procuraturii. Dacă ne referim la Comisia Națională pentru Integritate pe care am creat-o și pe care trebuie să o consolidăm, putem prelua experiența Agenției Naționale pentru Integritate din România. Deci nu trebuie să inventăm bicicleta, trebuie pur și simplu să vedem ce s-a făcut în România și în alte țări și să adaptăm la realitățile din Republica Moldova. O astfel de cooperare strânsă dintre parlamentarii de la Chișinău și București cred că ne-ar facilita foarte mult activitatea legislativă în planul armonizării legislației noastre cu cea europeană.

■ **Lina Grău:** Tot în contextul încheierii negocierilor pe marginea Acordului de asociere vroiam să abordăm și alt subiect. Poate e o simplă coincidență, dar imediat ce aceste negocieri s-au finalizat și a devenit clar că la Vilnius Republica Moldova ar putea să progreseze mult în relația cu UE au început să apară probleme, și probleme destul de serioase, în regiunea transnistreană. Unii analiști și experți le califică drept provocări și drept lucruri puse la cale în perspectiva zădărnirii unui scenariu pozitiv pentru Vilnius. Cum vedeți Dvs. lucrurile la acest capitol? Se speculează mult și pe posibilitatea unor provocări până la Vilnius în zonă. Ce semnale aduc aceste evoluții?

■ **Igor Corman:** Eu nu m-aș grăbi să arăt neapărat cu degetul de unde vin astfel de provocări, cine stă în spatele lor. Dar cu

siguranță există forțe care nu sunt deloc fericite că noi am depășit criza politică și am accelerat parcursul european. Nu întâmplătoare sunt toate aceste acțiuni concertate – și prin Transnistria, și prin Găgăuzia, unde sunt anumite persoane care încearcă să tulbure apele cu strângerea anumitor semnături, chiar și prin biserica am observat că nu toate fețele religioase se ocupă cu ceea ce așteptăm noi, creștinii, dar se mai implică și în politică. Picioarele eu aș spune că nu neapărat numai în afară cresc – sunt și forțe politice la Chișinău care sprijină astfel de acțiuni – este un lucru evident și cunoscut. Asta este realitatea.

Pe de altă parte eu cred că depinde foarte mult și de noi, cum vom administra situația respectivă – să nu cădem în capcanele care ni se întind, dar nici să nu alimentăm această stare de spirit cu argumente noi.

Tocmai de aceea eu personal am insistat foarte mult, atunci când am dezbătut subiectul declarației privind situația din Transnistria în Parlament în cele două ședințe cu ușile închise, ca să implicăm și opoziția în acest proces. Ne-a luat mai mult timp, nu a fost ușor, dar am găsit un compromis și am votat împreună cu opoziția – Partidul Comuniștilor – această declarație. Și cred că a fost un lucru foarte bun. Tot în același context, eu am retras în ultima ședință a Parlamentului proiectul nr.250 care vizează modificări la Legea cu privire la regimul străinilor care vizează activitatea punctelor de înregistrare a fluxurilor de migranți sau de cetățeni străini amplasate pe malul drept al Nistrului.

Pentru că, pe lângă faptul că mi-aș dori să antrenăm și opoziția, să avem o poziție comună, dar am simțit că există și mai multe semne de întrebare privind mecanismul implementării acestei legi, referitor la felul în care este informată opinia publică, oamenii. Pentru că, chiar dacă legea este bună, dacă oamenii nu sunt informați și anumite forțe au posibilitatea să-i manipuleze, dezinformându-i, nu se va ajunge la lucruri bune. Pentru a evita toate aceste lucruri, după ce am coordonat și am avut discuții și cu Delegația UE, și cu autorii proiectului, l-am retras, ca să nu mai dăm apă la moara anumitor forțe care încearcă să tensioneze situația. Pentru ca în liniște, antrenând opoziția în acest proces, informând oamenii, perfecționând mecanismul de implementare, să-l discutăm în toamnă, fără nicio grabă.

Eu sunt sigur că în momentul în care noi vom avea parcursă deja această perioadă deloc ușoară pentru noi, vom semna Acordul de Asociere cu UE, va fi mai ușor și în relația cu partenerii din Est. Lucrurile se vor calma, se vor așeza. Este important acum, în această perioadă, să acționăm cu suficientă inteligență și nu trebuie să ne limităm doar la agenda europeană. Este foarte important să menținem și dialogul cu partenerii din est – cu Ucraina, cu Federația Rusă. Este important ca noi să comunicăm, să dialogăm, să convingem partenerii din Est de faptul că ceea ce ne propunem noi – să europenizăm Republica Moldova – nu vine deloc în contradicție cu relațiile tradiționale cu Federația Rusă pe care dorim să le avem într-adevăr de parteneriat. Republica Moldova este obligată să mențină acest echilibru sănătos în relații – atât cu Estul, cât și cu Vestul.

■ **Lina Grău:** Tot în contextul transnistrean, în ultima perioadă au început să apară comentarii și analize care insistă asupra necesității separării de facto a malului stâng de malul drept al Nistrului, în așa fel încât Republica Moldova să se poată integra mai accelerat în UE.

■ **Igor Corman:** Analisti sunt mulți, comentarii au făcut și vor face multe. Esențial este faptul că toți factorii decidenți văd doar o singură soluție – reunificarea Republicii Moldova. Cum va arăta acest model rămâne de văzut pe viitor. În situația de acum, cel puțin în următorii un an și jumătate, nu cred că lucrurile se vor mișca.

Eu cred că este foarte important ca noi să nu rămânem ostaticii problemei nesoluționate cu Transnistria. Noi avem acum niște scopuri clar definite pe termen scurt în relațiile cu UE pe care trebuie să le obținem și, în paralel, anume această relație ne va permite să schimbăm lucrurile în Republica Moldova, în așa fel încât Moldova să devină atractivă și pentru cetățenii din partea stângă a Nistrului. Și doar după asta cred că vom avea într-adevăr o bază serioasă pentru discuții cu transnistrenii.

La moment, trebuie să recunoaștem că încă nu suntem atractivi. Asta nu înseamnă că pentru o anumită perioadă trebuie să uităm de Transnistria. În niciun caz. Trebuie să construim în continuare aceste poduri simbolice, să consolidăm măsurile de încredere, să atragem cât mai multă asistență din partea Uniunii Europene, din partea altor parteneri de dezvoltare, pentru întărirea

relației noastre cu cetățenii din partea stângă a Nistrului.

Și, desigur, să încercăm să depășim anumite probleme care apar. De exemplu, la negocierile pe Zona de comerț liber transnistrenii au fost invitați, dar au refuzat să participe și acum decizia cu privire la Transnistria a fost amânată până în anul 2015. A fost, cred, o decizie înțeleaptă. Dar, pe de altă parte, noi cunoaștem că există un interes mare al comunității de afaceri din Transnistria pentru a dezvolta relațiile cu UE, noi știm să exporturile Transnistriei către țările UE au volume importante. Și comunitatea de afaceri din regiune trebuie să înțeleagă că la mijloc nu este doar o decizie politică. Pentru a putea profita de aceleași avantaje de care va beneficia Moldova ei trebuie să implementeze aceleași standarde europene – deci este un proces tehnic, nu unul politic. Politic este doar în sensul în care noi ne dorim ca și Transnistria să facă parte din aceeași zonă de prosperitate europeană. Dar trebuie să fim sinceri în dialogul cu transnistrenii, să le spunem că și ei, ca și Moldova, au de îndeplinit anumite condiții pentru asta.

Astfel încât eu cred că pe de o parte noi trebuie să accelerăm reformele europene cu asistență europeană în Republica Moldova, iar pe de altă parte să nu uităm de Transnistria și eu cred că o astfel de abordare ne va permite ca într-o bună zi să putem reveni la o discuție serioasă pe acest subiect. Pentru că eu sunt sigur că scopul tuturor cetățenilor, atât de pe malul drept, cât și de pe malul stâng al Nistrului, este să aibă o viață mai bună într-o țară normală, civilizată. Iată când vom ajunge la acest nivel, vom avea suficientă materie primă pentru discuții.

■ **Lina Grău:** În contextul activității parlamentare, ați început o serie de vizite la autoritățile publice independente. De ce acest interes și cum răspundeți celor care ar putea să spună că încercați astfel să influențați politic sau să preluați controlul asupra acestor instituții?

■ **Igor Corman:** Cu toate aceste crize politice din ultimele luni cred că noi un pic am uitat ce înseamnă de fapt schimbare în țară, care sunt reformele pe care trebuie să le realizăm. Noi avem un număr important de instituții care sunt autonome conform legii și se află sub control parlamentar. Nu sub controlul Parlamentului, nu sub controlul deputaților

sau sub controlul politicului, ci sub control parlamentar. Mi-am propus într-adevăr să le vizitez pe toate – am fost pe la vreo opt deja, mai sunt vreo patru. Este vorba și despre Serviciul de Informații și Securitate, despre Curtea de Conturi, Consiliul Concurenței, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Centrul pentru Drepturile Omului, Agenția Națională pentru Reglementări în Energetică, Comisia Națională pentru Integritate pe care am creat-o recent, dar și despre reforma în Procuratura generală.

Aceste instituții trebuie să-și consolideze statutul de independență și autonomie. Iar Parlamentul are obligația să le ofere toate instrumentele legale ca ei să-și poată desfășura activitatea, prin operarea unor modificări la foarte multe legi.

De exemplu, am vizitat recent Consiliul Concurenței. Noi avem așteptări foarte mari de la această instituție, pentru că ea este cea care trebuie să asigure implementarea legilor care să ducă la lichidarea monopolurilor de pe piață, la o concurență corectă, onestă și în consecință la sporirea calității mărfurilor și la reducerea prețurilor. Toată lumea se plânge că prețurile în Republica Moldova sunt mai mari ca în UE. Este rolul Consiliului Concurenței să facă ordine în domeniu. Iar Consiliul Concurenței stă și așteaptă ca Parlamentul să-i numească membrii în funcție și să le adopte legea care să-i permită să aibă o activitate eficientă. După această vizită eu am luat ca prioritate și am reușit până la încheierea sesiunii de primăvară a Parlamentului să numim și persoanele în funcții, să adoptăm și legea respectivă. Acum Consiliul Concurenței are mână liberă să activeze și să se consolideze. Și acesta este doar un exemplu. Sunt multe exemple de acest fel.

Deci, într-o primă fază eu mi-am propus să vizitez toate autoritățile publice independente, să mă documentez care sunt problemele și care sunt rezervele Parlamentului, să le dăm instrumentarul legal necesar. Iar după asta Parlamentul, și doar Parlamentul, doar deputații, să folosească această pârghie de control parlamentar. Pentru că altcineva nu are cine să ceară socoteală de la aceste instituții. Ele sunt independente, dar ele sunt plătite din Bugetul statului.

Consolidarea acestor instituții și activitatea lor eficientă într-adevăr poate să ducă la schimbări în țară, poate să ducă la aceea că și

noi să începem să avem încrederea că suntem într-un stat democratic, de drept, cu instituții democratice solide.

■ **Lina Grău:** În contextul agendei europene a Parlamentului știu că se discută și despre încă câteva priorități care țin de reforma justiției și combaterea corupției. Întrebarea mea este dacă sunt și realizabile aceste sarcini?

■ **Igor Corman:** Sunt fenomene negative caracteristice nu doar pentru Republica Moldova, ci și pentru toate țările candidate sau chiar membre ale UE. Diferența e doar de amploarea fenomenului. Moldova are o problemă serioasă aici. Reformarea justiției este una complexă. Există un pachet de 60 milioane euro asistență din partea UE pentru această reformă. Având în vedere că justiția este o putere separată, avem aici o problemă – politicul nu se poate implica în niciun caz. Dar cum să se reformeze atunci acest sistem? Este ca un cerc vicios – nimeni nu trebuie să se implice, stăm și așteptăm până când vor înțelege ei că trebuie să se reformeze pe interior.

Sigur că în primul rând Ministerul Justiției coordonează toate aceste activități, împreună cu Curtea Supremă de Justiție. Aici Parlamentul nu are atribuții. Dar Parlamentul are tangențe cu alte reforme care merg în paralel cu reforma justiției – să nu uităm că și Procuratura generală este parte a sistemului judecătoresc. Chiar dacă Procuratura generală este tot o instituție autonomă sub control parlamentar, dar și ei sunt parte a reformei.

Am decis să acord o atenție prioritară reformei din Procuratura generală. Când vom începe sesiunea de toamnă, în septembrie-octombrie, vom crea o comisie specială în Parlament cu participarea președinților comisiilor de profil și a deputaților cu competențe juridice, astfel încât să promovăm eficient un pachet legislativ care să inițieze reforma Procuraturii generale.

■ **Lina Grău:** Pe final vroiam să vă întreb dacă clasa politică de la Chișinău și-a învățat lecția din criza de la începutul acestui an, criză la care s-a ajuns din cauza atitudinilor distructive ale liderilor. Dumneavoastră personal excludeți repetarea pe viitor a unei noi crize politice pe același scenariu?

■ **Igor Corman:** Eu vreau să cred foarte mult că toți am învățat lecția, că am depășit faza copilăriei și ne-am maturizat cu toții. Eu nici

nu pot să-mi închipui că nu va ajunge rațiune și nu vom duce acest mandat până la capăt în condiții de stabilitate politică. Aici mă refer în primul rând la majoritatea parlamentară, la Coaliția Pro-Europeană. Nu pot să vorbesc pentru opoziție, care își are propriile planuri și reguli de joc. Acum comuniștii au spus că pregătesc o revoluție de catifea – să vedem în ce constă și acest joc la care probabil vom asista în toamnă.

Dar este foarte important ca Coaliția să se mențină în echipă. Pentru că altă șansă noi nu avem. Cu ce vom veni în fața oamenilor la următoarele alegeri? Noi trebuie acum să muncim în echipă, să avem rezultate, să convingem oamenii că putem și altfel, nu doar așa cum am arătat în primăvara acestui an. Asta este unica șansă. Și eu nu înțeleg cine ar putea să dorească, din interiorul Alianței, destabilizarea situației. Aceasta ar fi o sinucidere politică.

Deci, noi suntem sortiți să ne menținem în condițiile stabilității politice. Dar nu numai asta – trebuie să mai și arătăm oamenilor că am mișcat lucrurile. Eu cu siguranță am toată motivația și toată convingerea că voi folosi statutul de președinte al Parlamentului anume în această direcție. Voi face tot ce depinde de mine pentru a asigura această atmosferă normală de cooperare și în cadrul majorității parlamentare, cu atât mai mult în relația dintre Parlament și Guvern. Știu că am un rol important de jucat aici și mă bucur că am o cooperare foarte bună cu prim-ministrul Iurie Leancă. Începutul cred că a fost unul bun, am inventat și forme noi privind ședințele comune dintre Parlament și Guvern care s-au dovedit a fi destul de eficiente și am convenit să continuăm această tradiție bună. Eu cred că acest stil trebuie să devină unul firesc – un stil de dialog, de cooperare, de înțelegere a faptului că suntem toți în aceeași barcă.

Și în paralel cred că mai este un lucru important – toate problemele care apar inevitabil, având în vedere că suntem partide diferite, să le soluționăm în fază incipientă, să nu le lăsăm să explodeze, așa cum s-a întâmplat anterior. Și să înțelegem că în politică este imposibil fără compromis și fără consens. Cred că sunt niște lucruri foarte simple și dacă vor avea toți această viziune, ne va fi mai ușor în activitatea noastră.

România- Republica Moldova: un parteneriat de sânge și maturizarea relației

Șirul vizitelor externe la Chișinău a fost încheiat săptămâna aceasta de vizita oficială a președintelui României, Traian Băsescu. Șeful statului român a vorbit despre "maturizarea relațiilor" dintre Republica Moldova și România, și despre un "parteneriat de sânge" care trebuie consolidat prin proiecte concrete de construcție a gazoductului Iași-Ungheni și a unor linii electrice de tensiune înaltă, de reconstrucție a podurilor peste Prut și prin majorarea numărului de burse oferit de statul român tinerilor din Republica Moldova.

Și chiar dacă în stradă au ieșit și grupuri care scandau împotriva vizitei lui Traian Băsescu la Chișinău, între întâlnirile cu oficialii moldoveni șeful statului român nu a ezitat să iasă în mulțime pentru a-și saluta susținătorii.

Sursa foto: www.libertatea.ro

Iulian Chifu: În R.Moldova asistăm la o oportunitate unică care poate aduce oamenii politici ai zilei în istorie

Sursa foto: www.ziuanews.ro

Despre principalele concluzii ale vizitei președintelui Traian Băsescu în Republica Moldova am stat de vorbă cu consilierul șefului statului român pe probleme de securitate, Iulian Chifu, pe care l-am întrebat care au fost principalele mesaje transmise la Chișinău.

■ **Iulian Chifu:** Un prim mesaj a vizat, evident, perspectiva a ceea ce urmează să se întâmple la Vilnius, parafarea și ulterior, în cursul anului următor, semnarea Acordului de asociere cu Uniunea Europeană, a Acordului de liber schimb întărit și aprofundat, la fel ca și perspectiva liberalizării vizelor, cu tot ce înseamnă acest lucru. Președintele a subliniat faptul că în cazul României, semnarea, în 1993-1994 a acestor acorduri a indicat clar drumul strategic către care urma să meargă țara, chiar dacă la acel moment nu exista vreun angajament formal din partea UE.

Același lucru acum se întâmplă și la Chișinău. În momentul semnării acestor acorduri, în momentul asumării acestor reforme, drumul Republicii Moldova este clar determinat spre Uniunea Europeană. Există o deschidere în această direcție și pași substanțiali, nu mai spunem că aceste acorduri de facto asta înseamnă.

Înseamnă că cetățenii Republicii Moldova și companiile din Republica Moldova practic pătrund pe piața Uniunii Europene, respectiv pot circula liber în UE. Deci, este un pas extrem de important și președintele Băsescu a încercat să transmită toate aceste semnificații. S-a subliniat și faptul că Republica Moldova a rămas în prim-plan, este cea mai avansată în toate negocierile, a trecut de faza a doua a liberalizării vizelor și sperăm să depășească și acest moment cât de curând.

De asemenea, Republica Moldova beneficiază de un ajutor fantastic din partea României, are deja tot Aquis-ul tradus, nu mai vorbim despre componenta de transfer de *know-how*, de lecții învățate, bune practici pe care le poate transmite România, asistând procesului de negociere și de încheiere ulterioară a aderării.

Deci, suntem pe această direcție și aceasta a fost mesajul principal pe care l-a transmis președintele Traian Băsescu, evident și mulțumind și felicitând pe cetățenii Republicii Moldova, dar și pe politicienii care au dus la acest moment. Pentru că la acest succes s-a ajuns în primul rând cu eforturile substanțiale ale clasei politice și cetățenilor Republicii Moldova. Iar acest drum european nu va putea să se încheie altfel decât cu sprijinul celor două categorii.

Asta, în ciuda evenimentului de la începutul acestui an, pe care eu l-aș numi "dureri de creștere" ale funcționării unor democrații tinere în condiții de coaliție. Și aici lecțiile învățate cred că au fost importante – din resurse interne Republica Moldova a reușit să reconstruiască această coaliție proeuropeană și aici este extrem de importantă o sustenabilitate a acestei forțe și orientări proeuropene.

■ **Lina Grău:** Ce semnale ați primit de la Chișinău în cadrul acestei vizite – de la clasa politică, oamenii politici cu care v-ați întâlnit,

de la oamenii de rând? Care este impresia generală?

■ **Iulian Chifu:** A fost o vizită extrem de caldă, s-a revalidat încă o dată chimia care există între președintele României, Traian Băsescu, și populația Republicii Moldova. Am avut cred că trei-patru momente în care președintele a intrat în mijlocul cetățenilor, a făcut poze, a avut discuții cât se poate de apropiate, cu toate categoriile de mesaje. Acest lucru a fost o componentă emoționantă a întregii vizite.

Ce a fost de asemenea important a fost faptul că toate forțele politice care se află astăzi în Coaliție sunt conștiente de oportunitatea pe care o au. O oportunitate unică, care poate face ca această Coaliție și oamenii politici care intră într-o asemenea logică să ajungă în istorie.

■ **Lina Grău:** Președintele Băsescu spunea la un moment dat despre o maturizare în relațiile dintre România și Republica Moldova. Ce presupune această maturizare? Știm cu toții că am avut o perioadă glacială în perioada comunistă, după care a urmat un dezgheț, dar cu anumite lucruri care nu mergeau totuși. Ce înseamnă această maturitate la care se pare că s-a ajuns acum?

■ **Iulie Chifu:** În primul rând este vorba despre construcția de încredere care este evidentă. Nu se mai pune problema, decât poate la un nivel marginal, de ce ar vrea de fapt România, de suspiciuni că ar vrea să acapareze, să rupă etc. Deci, în relația dintre România și Republica Moldova a reușit să se construiască acest nivel de încredere.

Dar pe fond, aici s-au suprapus câteva straturi care au adăugat de fiecare dată substanță gradului de sofisticare, maturității acestei relații. La origine avem acea identitate comună pe care nu o poate nega nimeni. Dovada este faptul că indiferent cât vrei să fugi de ea, ea este evidentă. Cel de-al doilea strat, dacă vreți, este faptul că suntem două state vecine. Două state vecine cu același popor, aceeași limbă, aceeași cultură, aceeași istorie, dar două state vecine. Această idee de vecinătate a reușit să reconecteze extrem de profund aceste două state în timp. Să nu uităm că imediat după proclamarea independenței de către Republica Moldova, România a fost primul stat care chiar a doua zi i-a recunoscut independența.

Peste aceste două straturi, iată că s-a suprapus un al treilea strat. Este vorba despre România ca stat în preaderare, acum un stat membru al Uniunii Europene. Și alături – un stat membru al Politicii de vecinătate răsăritene, ulterior al Parteneriatului răsăriten, iar cât de curând – un stat asociat Uniunii Europene. Deci, un proces care urmează logica preaderării. Deja acest tip de relație nu face nimic altceva decât o schimbare extrem de profundă și o ajustare legislativă și instituțională în Republica Moldova. Acest lucru duce pe de o parte la întărirea statului Republica Moldova, pe de altă parte la juxtaponerea și legăturile extrem de strânse ale instituțiilor din interior cu instituțiile omoloage din Uniunea Europeană. Și, după cum bine știm, frontiera Uniunii Europene se face cu România și deci reprezintă o interfață extrem de strânsă între Republica Moldova și România.

■ **Lina Grău:** Domnule Chifu, mențineți și dumneavoastră prognoza președintelui Traian Băsescu de aderare a Republicii Moldova la UE cam în 10-12 ani?

■ **Iulian Chifu:** Eu nu fac prognoze. Este însă un calcul care este realist și care se bazează pe experiența României și pe distanța dintre momentul în care România a semnat asocierea și cel în care România a pătruns în Uniunea Europeană. Noi am semnat asocierea în 1993-1994, negocierile pentru aderare au început în 1999, în 2007 România era membru, putea să fie din 2004. Dacă luăm acest interval de timp și îl ajustăm, în plus sau în minus, vedem că ne situăm într-adevăr într-o marjă care ar putea fi între 10 și 12 ani. Cu o condiție însă esențială – Republica Moldova trebuie să meargă în continuare și să-și dubleze eforturile pentru reformele aferente unui asemenea drum european. Trebuie să clădească o coaliție mult mai largă, un consens cât mai larg și o susținere cât mai largă în societate a acestui drum european.

■ **Lina Grău:** Domnule Chifu, în calitatea dumneavoastră de expert în securitate, vroiam să vă întreb ce se întâmplă în zona reglementării transnistrene? În ultimul timp au avut loc mai multe vizite importante de la Moscova la București și invers și se creează impresia că se întâmplă ceva în această zonă. Ce se întâmplă pe dimensiunea transnistreană?

Ne putem aștepta la ceva evoluții în viitorul apropiat?

Iulian Chifu: Putem să ne așteptăm la evoluții, evident, dar trebuie să ne uităm la realitate. Pe de o parte Uniunea Europeană susține, ca și Federația Rusă, suveranitatea, integritatea teritorială și independența Republicii Moldova, iar pe de altă parte – un statut special pentru regiunea separatistă nistreană. În egală măsură știm că suntem într-o secvență de relativ blocaj, dar eu cred că este un blocaj datorat unei ajustări a politicilor față de noua realitate legată de semnarea celor trei acorduri cu UE, care anclanșează foarte strâns Republica Moldova în realitatea Uniunii Europene.

Evident că în subtext și în următorul pas Republica Moldova trebuie să producă câteva lucruri extrem de importante pentru construcția instituțională și normativă din regiunea care se află sub controlul autorităților legitime de la Chișinău. Pe de altă parte trebuie să înceapă să-și construiască instrumentele pentru a face reintegrarea teritorială.

Sunt elemente care se construiesc în timp, au un grad de sofisticare foarte mare, presupun o strategie extrem de elaborată și din acest punct de vedere Uniunea Europeană oferă un set de instrumente, cele pe care le-am menționat. Pentru că, să nu uităm – toți cetățenii Republicii Moldova și dintr-o parte, și din alta a Nistrului, sunt, începând cu momentul liberalizării vizelor, cuprinși în acest Acord. Toate companiile – și de pe malul stâng, și de pe malul drept – care respectă regulile din acel Acord pot să aibă acces liber pe piața europeană.

Să nu uităm că există un număr mare de companii din stânga Nistrului care astăzi beneficiază de vechiul Acord preferențial pentru tarife. Gândiți-vă că acel acord dispare odată cu Acordul de liber schimb aprofundat și noile reguli intră în vigoare. Iar acestor noi reguli li se supun toate companiile pentru a beneficia de avantajele pe care le oferă.

Sunt instrumente extrem de puternice. Cred că Republica Moldova, toate autoritățile și la toate nivelele, vor trebui să fie mult mai responsabile în a-și asuma partea lor în ceea ce înseamnă și drumul spre Uniunea Europeană, și reintegrarea teritorială.

Sursa foto: www.hotnews.md

Igor Boțan: R.Moldova poate merge către UE fără a antagoniza partenerii din Est

Analistul politic Igor Boțan, directorul executiv al Asociației pentru Democrație Participativă ADEPT, crede și el că finalizarea negocierilor pe marginea Acordului de asociere cu UE este doar o etapă pe calea integrării europene a Republicii Moldova, iar problemele pe care le are de depășit Chișinăul pe acest parcurs țin atât de relațiile cu Rusia, cât și de problema Transnistriei.

Igor Boțan: Sunt încă multe etape de parcurs și cred că summitul de la Vilnius este doar un punct din foarte multe alte stații pe acest drum care ar trebui să aibă drept finalitate aderarea la UE. Pentru a avea un plan de dezvoltare a Republicii Moldova trebuie cel puțin să tindem spre această realizare. Deci, este foarte important să semnăm acest Acord de asociere, care ne pune pe cea de a doua treaptă de integrare economică cu UE prin DCFTA.

Există o deosebire importantă între UE și CSI cu Rusia. UE contribuie financiar la modernizarea Republicii Moldova și contribuie substanțial. Multe dintre obiectivele strategice ale Republicii Moldova se bazează pe suportul financiar al UE. Al doilea factor foarte important este legat de soluționarea problemei transnistrene. Și aici Republica Moldova dacă se apropie de spațiul estic riscă să fie influențată pentru foarte mult timp de soluțiile care vor fi propuse de Federația Rusă, care are un proiect de refacere a spațiului post-sovietic într-o Uniune care se va numi Eurasiatică.

Nu trebuie să uităm faptul că, potrivit teoriei marxiste, baza economică este cea care determină suprastructura ideologică și politică. Adică dacă în spațiul Uniunii Vamale avem trei state care sunt autoritare și Republica Moldova aderă la acest spațiu, putem lesne să ne dăm seama că baza economică a Uniunii Vamale va genera în mod eminent o suprastructură politică autoritară și în Republica Moldova. Ori cred că Republica Moldova nu-și poate permite acest lucru. Există și alte argumente de acest gen – de exemplu noi nu știm cum va evolua Rusia după eventuala terminare a mandatului lui Putin, sau Belarus după Lukașenko, sau Kazahstan după Nazarbaev. Noi nu știm cum vor evolua aceste țări atunci când va veni timpul ca acești lideri să fie schimbați. În ce mod vor fi ei schimbați? Aceste probleme nu există prin definiție în spațiul UE, unde toată lumea înțelege că ceea ce contează este sistemul politic, economic democratic, nu personalitățile.

De aceea este evident că Republica Moldova trebuie să tindă spre acel spațiu economic care generează o suprastructură politică și ideologică democratică bazată pe un fundament valoric și nu pe personalități. Și în alegerea Republicii Moldova nu este un moft, nu este o atitudine rusofobă, așa cum insistă mulți. Sigur că trebuie să păstrăm cele mai bune relații cu Federația Rusă, pentru că este un spațiu foarte important din punct de vedere economic, cultural, științific. Dar asta nu înseamnă că noi nu putem să ne căutăm

de drumul nostru fără a antagoniza Rusia. Și acest lucru trebuie făcut cu inteligență de către clasa politică din Republica Moldova.

Lina Grău: În contextul situației din Transnistria despre care ați amintit constatam că odată cu finalizarea negocierilor pe Acordul de asociere și stabilirea unor perspective pozitive pentru Vilnius pentru Republica Moldova au început niște provocări în Transnistria. S-a creat impresia că se pregătește ceva acolo pentru a compromite un scenariu pozitiv. Iar unii comentatori chiar au spus că, poate, Republica Moldova ar merge mai ușor în UE fără Transnistria.

Igor Boțan: Eu cred că este o iluzie faptul că Republica Moldova se poate despărți de Transnistria. Toată lumea trebuie să înțeleagă că Republica Moldova se poate despărți de Transnistria într-un singur caz – dacă Transnistria ar fi recunoscută de exemplu de Rusia sau de Ucraina. Altfel, Republica Moldova nu poate renunța la regiunea sa estică. Orice forță politică care la modul serios ar încerca să discute această problemă și-ar da obștescul sfârșit imediat.

În general trebuie să fie clar pentru toată lumea că tot procesul de negocieri 5+2 și alte lucruri care se întâmplă sunt simple manevre într-un proces care este profund înghețat. Acest îngheț a fost instituționalizat la 22 iulie 2005, atunci când a fost adoptată Legea cu privire la Transnistria. Este clar că această lege are o singură menire – să nu permită nici uneia dintre forțele politice de la Chișinău care vine la guvernare să încerce să soluționeze acest conflict fără opoziție. În al doilea rând, Federația Rusă a spus-o foarte clar că nu va permite niciun fel de soluționare în cadrul statului unitar și insistă asupra federalizării sau confederalizării.

Soluția federativă ar fi o soluție bună dacă în Republica Moldova ar exista inteligență sau capacitate pentru a administra un stat federativ. Soluția e bună în principiu, iar noi nu suntem maturi pentru o astfel de soluție.

A doua problemă legată de eventuala federalizare ține de faptul că întrucât Transnistria este ancorată puternic de Federația Rusă, federalizarea poate înseamna transnistriizarea Republicii Moldova. Dacă luăm în considerare faptul că la electoratul nostru se vor adăuga 500.000 sau 400.000 de alegători schimbăm întregul landsaft electoral al Republicii Moldova, cu o orientare clară către Federația Rusă și proiectul estic. Eu cred că clasa politică de la Chișinău pur și simplu nu-și poate permite acest lucru.

Există și soluția confederalizării. Confederația ar fi o chestie mai bună, din punctul meu de vedere, pentru o eventuală soluție. Confederalizarea ar însemna că ei se dezvoltă cum pot, noi ne dezvoltăm cum putem, avem ceva în comun cât putem să ne permitem și care nu costă foarte mult ca să ne ruineze. Și partea bună pentru Chișinău ar fi că în acest scenariu Transnistria poate fi lăsată ca o coadă de șopârlă în cazul în care va apărea pericolul transnistriizării.

Dar și această soluție nu este una fericită pentru că noi nu vom putea probabil niciodată trage hotarul dintre Republica Moldova și Transnistria, pentru că există Benderul și multe alte lucruri. Plus că transnistrenii probabil nici nu vor dori acest lucru – am văzut reacția lor la instalarea acestor puncte migraționale pe Nistru – ei, pentru prima dată au început să strige: "Cum așa, Republica Moldova vrea să se despartă de noi și nici nu ne întreabă!". Adică nici această soluție nu este una care ar putea fi luată în serios. Ar necesita și schimbarea Constituției, și trasarea hotarului, și determinarea statutului Benderului și multe, multe lucruri pentru care nu avem nici capacitate, nici voință.

De aceea, ceea ce avem este un *status quo*, un conflict înghețat, există procesul de integrare europeană a Republicii Moldova și a Ucrainei și cu pași mici parcă mergem în direcția pozitivă. Transnistrenii nu trebuie antagonizați, ei trebuie atrași în acest proces

și cred că în mulți-mulți ani se poate găsi o soluție prin regionalizare. Alte soluții mi se par irealiste, iar cei care vin acum cu tot felul de soluții și recomandă să lăsăm Transnistria cred că pur și simplu bat câmpii și nu înțeleg despre ce este vorba.

Lina Grău: În șirul vizitelor externe care au avut loc la Chișinău în ultimul timp una din cele mai vizibile este cea a președintelui român Traian Băsescu. După perioada de îngheț din timpul guvernării comuniste, și a unui dezgheț, dar totuși cu unele rezerve, din primii ani ai Alianței pentru Integrare Europeană în acest moment credeți că s-a ajuns la o maturitate politică în relațiile dintre Republica Moldova și România?

Igor Boțan: Cel puțin putem să ne bucurăm că relațiile bilaterale sunt într-un proces de ascensiune, lucrurile de suflet, cum le numește președintele Băsescu, sunt fundamentate prin lucruri pragmatice de infrastructură, de securitate energetică și de suport pentru tinerii moldoveni care vor să-și facă studiile în niște universități mult mai bune decât cele din Republica Moldova și fără a achita bani pentru asta. Cu toții trebuie să înțelegem că acest suport este unul care merită toată recunoștința din partea Republicii Moldova și a cetățenilor ei față de România.

Astfel de lucruri într-adevăr sunt cele care merită să fie susținute. Plus componenta economică. Pentru că componenta culturală, de suflet, oricum nu se șterge, iar dacă vom fi în stare să avem un spațiu cultural comun care să fie vibrant, lumea va alege ce e frumos, ce e atractiv din punct de vedere spiritual, fără să se facă presiuni, fără chestii ideologice și propagandistice.

Eu mă bucur că lucrurile au ajuns în acest punct și cred că într-adevăr putem afirma, așa cum spunea și domnul Băsescu, că se ajunge la maturitate. De la romantism pe alocuri infantil se ajunge la lucruri care într-adevăr merită să fie apreciate.